

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

5. An generatio distinguatur ab alienatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

QVÆSTIO V.

An generatio distinguatur ab alteratione.

23 **P**ER alterationem intelligitur hic actio illa, per quam producit vltima dispositio accidentalis, quam connaturaliter concomitatur compositum esse productum: & queritur an illa actio distinguatur realiter ab actione, per quam producit ipsamet, substantia composita.

Prima sententia est, generatiuam actionem non esse distinctam realiter ab actione alteratiua, per quam producit vltima dispositio ad formam substantialem. Hanc probabiliorē reputant *Complutenses*, & pro ea citant *Cair.* *Sorum*, *Fonsecam*, & iuniores *Thomistas* communiter.

Secunda sententia est, actionem generatiuam esse distinctam realiter à tota alteratione dispositiua. Hæc est communior longe cum *Scoto* 2. distinct. 2. q. 9. quem præter suos & recentiores fere omnes ex *Thomistis* sequuntur *Ruvius* hic questione 5. & *Ioannes à Sancto Thoma* questione 1. art. 3. qui *Sanctum Thomam* & plures *Thomistas* pro ea adducunt.

CONCLUSIO.

Actio generatiua distinguatur realiter à dispositiua seu alteratiua. Hæc est iuxta secundam sententiam contra *primam*.

*Probat*ur primo: quia terminus alterationis est accidens, & terminus generationis est substantia, & posset esse acquisitus terminus alterationis sine eo, quod esset acquisitus terminus generationis; nec enim necesse est, ut si producat calor in quocumque gradu, forma etiam ignis producat; nam quamvis naturaliter concomitentur, tamen certum est de potentia absoluta ea posse separari: sed quotiescumque termini actionum distinguuntur, & sunt separabiles, actiones debent esse distinctæ realiter: ergo alteratio & generatio distinguuntur realiter.

*Probat*ur secundo, causa principalis, & totalis alterationis sunt accidentia, ut fatentur aduersarij: sed causa principalis generationis est substantia; quæ etiam immediate concurrat ad productionem alterius substantiæ, ut ostensum est secundo *Physicorum*: sed quotiescumque causæ à quibus actiones immediate egrediuntur distinguuntur, actiones etiam distinguuntur; & quidem realiter, si causæ sunt realiter distinctæ, maxime si actiones subiectentur in agente, ut *Scotista* tenemus. Quod si etiam essent actiones in passio, licet eadem actio posset provenire à diuersis causis, tamen actio generatiua eo ipso, quo debet egredi à substantia immediate, frustra egrederetur ab accidentibus, & consequenter debet distinguui realiter ab omni actione, quæ egreditur ab accidentibus.

24 *Probat*ur tertio, etiam admittendo gratis quod substantia non attingat immediate productionem alterius substantiæ, sed quod producat immediate ab accidentibus in virtute substantiæ, & tanquam ab instrumentis ipsius, ut tenent aduersarij: tum quia adhuc possent habere actionem alteratiuam omnem sine generatiua, tum quia non est maior ratio cur habere actionem immediate terminatam ad accidentia, quam alteram immediate terminatam ad substantiam; non enim obstat, quod ad alterationem sequatur necessario naturaliter loquendo generatio, tum quia etiam ad productionem primi gradus caloris à calido ut octo producti, in aqua verbi gratia, sequitur naturaliter productio secundi gradus; & tamen uterque gradus non producit eadem actione; tum quia id provenire posset eo, quod causa, sicut est determinata ad alterationem, posita alteratione esset determinata ad generationem.

*Probat*ur quarto eadem doctrinam admittam: alteratio præiungit ad formam substantialem terminatur ad vltimam dispositionem præiungit, quæ secundum aduersarios producit, non in materia prima, sed in composito destruen-

do: ergo definit desinente illo composito: sed in instanti, in quo est generatio, non est illud compositum, ut patet: ergo nec alteratio illa, sed generatio debet esse in illo instanti: ergo generatio distinguitur realiter ab alteratione præiungit. Hoc conuincit generationem distinguui debere in sententia aduersariorum ab alteratione. *Sed dici posset cum Complutensibus*, quod tamen non sit actio distincta, sed resultantia quædam formæ substantialis & totius compositi ex suppositione alterationis præmissæ, quæ sola habet rationem actionis.

Sed contra, quia illa resultantia est aliquid distinctum à termino producto, & agente, ut patet ex omnibus principijs, ex quibus colligitur actio distincta, & est illud per quod agens producit substantiam, & sine quo substantia producta non esset producta ab illo agente: ergo habet propriam rationem actionis, tam bene quam vlla alia actio.

Præterea falsum est, quod sit resultantia aliqua orta ex vi præcise actionis alteratiuæ, quia nihil habet virtutem, ut aliquid ex ipso resultet, nisi sit exiens, quando est resultantis: sed actio alteratiua non est, quando est hæc resultantia: ergo non sit hæc resultantia vi actionis istius alteratiuæ, nisi velis quod fiat vi ipsius, quatenus illa prærequiritur tanquam conditio sine qua non: quod concedi potest, sed non facit ad rem; nam etiam ista actio alteratiua prærequirit conditiones sine quibus non, & quibus positis naturaliter sequitur, & tamen hoc non obstante habet rationem actionis.

25 *Obijciunt Complutensibus*: sequeretur quod substantia esset immediate operatiua: hoc est falsum: ergo.

*Probat*ur sequela, quia actio substantialis debet habere principium substantiale: ergo si detur actio substantialis in generatione, necessario debet provenire à substantia, quia non est aliud principium substantiale, ex quo proveniat.

Hanc rationem fuisse proponunt, & multa immiscent, quæ facile impugnari possent, si liberet in re facillima inherere.

Itaque omisso longiori examine, Respondetur breuiter primo, negando minorem, quia ut dictum est secundo *Physicorum*, non solum non est inconueniens, sed summe necessarium quod substantia immediate concurrat ad productionem alterius substantiæ: neque enim vllus conuersus accidentis ad hæc sufficere posset.

Respondet secundo, negando sequelam, quia sicut potest terminus substantialis produci immediate ab accidente secundum aduersarios, ita etiam actio substantialis potest ab illis exire: sicut enim actio accidentalis ab illis exire debet, ut producant accidentis; etiam substantialis actio ab illis provenire potest, ut producant substantiam; & hoc, siue dicatur actio substantialis esse substantialis intrinsece, ita ut non sit accidens, quemadmodum tenent plurimi; siue dicatur esse substantialis propter ordinem quem dicit ad terminum, cum quo stat quod in se sit accidens, ut tenemus *Scotista*.

Dices, vel illa actio proveniret ab ipsis mediante virtute aliqua deriuata in ipsis à substantia, qua fulciantur & eleuentur: vel ab ipsismet, ut sunt virtutes substantiæ sine aliqua virtute. Si primum dicatur: ergo substantia est operatiua immediate contra hypothesim. Si secundum: ergo non est necessaria illa excellentior actio distincta ab alteratiua.

Confirmatur: quia quemadmodum calor in actu primo sufficit & ut producat accidentis in virtute propria, & ut producat substantiam in virtute substantiæ, absque virtute superaddita; ita etiam calefactio, quæ est actio caloris, sufficere debet tanquam productio caloris, quatenus exit à calore in virtute propria caloris, & tanquam productio substantiæ, quatenus exit ab eodem calore quatenus est virtus substantiæ: ergo non est ponenda altera actio.

Confirmatur secundo: quia ex eo quod aqua per ablutionem non producat gratiam baptismalem, sed debet habere aliam actionem altiorē, sequitur, quod alia virtus in actu primo

primo debet dari ipsi à Deo: ergo si calor non potest per calefactionem producere substantiam, debet habere à iam virtutem altiore sibi communicatam.

26 *Respondeo*, quod illa actio exire poterit ab accidentibus secundum quamcunque rationem, secundum quam possunt producere substantiam; melius autem diceretur ab ipsis exire, ut sunt virtus substantiæ, non ut recipiunt virtutem distinctam à substantia, quia illa esset superflua, & gratis asseritur: neque tamen inde sequeretur, quod non requiratur illa actio substantialis excellentior, quam actio alteratiua.

Ad confirmationem respondeo negando sequelam: nam quemadmodum licet aliqua causa in actu primo possit producere in virtute sua diuersos effectus, ut calor potest producere hunc calorem, & illum calorem; non potest tamen sufficere in actu secundo una & eadem actio, sed pluri faciendæ sunt actiones ad pluriificationem terminorum separabilium: ita etiã quamuis calor possit producere calorem & substantiam; una tamen actio non potest sufficere, & præsertim cum quando producit substantiam, possit non esse calefactio, seu actio productiua caloris.

Ad secundam confirmationem respondeo, negando sequelam antecedentis: non enim ex illa ratione id colligitur, sed quia per nullam actionem prouenientem à sua virtute potest id facere, & ex eo quod non habet virtutem producendi gratiam ex se, nec est virtus ipsam producenti. Calor autem est virtus (ut suppono hic cum aduersarijs, quamuis sit fallum) producendi substantiam, & consequenter potest habere & actionem productiua caloris, & aliam actionem superiorem productiua substantiæ, absque alia virtute superaddita.

QVÆSTIO V.

De Generatione viuientium.

Quamuis generatio, qua vñum viuens producit aliud viuens, conueniat in ratione generationis, ut sic cū generatione quacunque substantiali, & ut sic describi possit eodem modo, quo supra descripsimus generationem ut sic tamen quia habet rationem particularem, secundum quam differt ab alijs generationibus, quæ non sunt viuentium, & hoc non solum ex eo quod terminus ipsius sit distincta rationis à termino aliarum generationum; quia sic etiã generatio ignis distinguitur à generatione aquæ, sed ex alia particulari ratione, qua omnes generationes viuentium conueniunt inter se, & differunt à generationibus non viuentium, propterea non erit abs re hic generationes, secundum hanc rationem particularem describere, seu potius descriptionem communiter à Philosophis assignatam explicare.

CONCLUSIO.

27 Bene describitur generatio viuentium esse origo, seu productio viuentis à viuento, mediante principio vite coniuncto in similitudinem naturæ. Hæc conclusio est communis.

Probat; quia omni & soli conuenit, ut patet ex explicatione singularum particula ū. Dicitur origo hoc est productio quia in hoc conuenit tanquam in genere cum quacunque alia productione. Dicitur viuens; quia per eam non solum substantia debet produci, sed substantia viuens; & per hoc distinguitur à generatione substantiali quacunque, quæ haberet pro termino substantiam non viuentem. Dicitur à viuento quia viuens necessario requiritur ad generationem viuētis, qualem iam describimus; Unde quamuis calum non viuens produceret animalia imperfecta, illa productio ex hoc capite non esset generatio huiusmodi. Dicitur: mediante principio coniuncto, s. ū à principio vite coniuncto, quia ad hanc generationem requiritur, quod genitum & generans coniungantur in principio substantiali concurrente ad aliam generationem, hoc est quod in generante reperitur in intrinsece principium ali-quod substantiale requisitum ad generationem; & quod illud ipsum principium reperitur in ipsomet genito: & sic sane in homine generante reperitur semen quod requiri-

tur ad generationem alterius hominis, quod semen secundum materiam saltem, ex qua componitur, reperitur etiã intrinsece in homine generato: & idem est de alijs animalibus, & plantis etiam generatis, ut patet. Per hanc autem particulam excluditur productio, qua Deus qui est viuens producit alia viuentia, siue corporea, siue incorporea; neque enim producit illa mediãte principio coniuncto, cū nihil reale physicum & singulare in Deo existens reperitur in viuente vñlo creato ab ipso producto. Per hanc autem particulam non excluditur productio Filij æterni à ratione generantis, imo potius includitur, quia fit mediante cooperatione essentia Divinæ, quæ ipsa eadem numero reperitur in Patre & Filio.

28 Excluditur etiam per hanc particulam productio; qua calum, quamuis esset viuens, produceret animalia aut viuentia sublunaria, quia non fieret mediante principio coniuncto.

Sed non videtur excludi productio, qua producuntur vermes ex hominibus, nec etiam Eua ex costa Adæ; quia utraque productio fit mediante principio coniuncto concurrente ad illam productionem: productio enim vermium fit ex materia prima in homine existente, & productio Euz facta est ex materia prima, ex qua constabat costa Adæ.

Et si quæras per quam aliam particulam excludantur istæ productiones.

Respondetur eas excludi per particulam à Viuento, per quam significatur causalitas effectiua, talem enim causalitatem non habuit Adam respectu productionis Euz; nec habent homines respectu vermium qui producuntur ab alijs causis extrinsecis.

Contra: homines habent actiuitatem respectu humoris seu substantiæ illius, ex qua producuntur vermes: ergo possunt dici habere actiuitatem respectu vermium: nec enim alia ratione mares habent actiuitatem, aut dicuntur principia productiua aliorum hominum, nisi quatenus habent actiuitatem productiua seminis, ex quo fiunt.

Respondetur negando consequentiam: ad cuius probationem dicitur, quod non propterea præcise homo dicitur esse principium alterius hominis ex eo, quod producat semen ex quo fit alter homo, sed etiam, quia illud semen habet aliquam actiuitatem in ordine ad producendum alium illum hominem.

Contra: quia idem posset dici de humoribus.

Respondeo ergo aliter negando consequentiam, quia homines non producunt humores illos quatenus sunt viuentes; nec vermes ab ipsis, quatenus sunt viuentes, procedunt, ut patet ex eo, quod ex mortuorum cadaveribus procreantur vermes, cum tamen illa cadavera non viuāt.

29 Dicitur denique in similitudinem naturæ, per quam particulam denotatur quod viuens productum per generationem à viuento debeat esse simile ipsi in natura, & sic sine dubio homo productus ab alio homine producit in similitudinem naturæ. Hinc aliqui excludunt productionem vermium & capillorum, ex suppositione quod capilli viuant, à ratione generationis hic descriptæ, quia scilicet non sunt similes homini. Sed contra hoc est, quod sint exclusi per aliam particulam anteriorem.

Deinde productio multi communiter dicitur comprehendendi sub generatione hic descriptæ; & tamen mulus est diuersæ speciei ab equo & asina, à quibus generatur, & consequenter illa productio non est in similitudinem naturæ: ergo productio viuentium non debet excludi à generatione per hoc quod non sit in similitudinem naturæ, & ergo præterea male additur illa particula in similitudinem naturæ in prædicta descriptione.

Propter hanc replicationem communiter dicitur, quod per illam particulam non debeat intelligi similitudo vniuersalis, ac perfecta in natura specifica, sed similitudo aliqua particularis, quam habent generas & genitum in aliqua ratione generica particulari, in qua conueniunt inter se magis quam cum alijs rebus: talem autem similitudinem mulus habere videtur, & cum equo, & cum asina non vero apparet vlla similitudo inter vermes aut capillos &